

- Eerste contouren van post covid in de literatuur aftekenen
- Steeds meer signalen niet alleen acute gevolgen maar ook langdurige klachten
- Initiatief genomen
- Klachtenbeeld en prognose; zicht krijgen op implicatie voor de zorg
- Multidisciplinaire commissie
- Internationale wetenschappelijk literatuur in kaart gebracht tot medio december; alleen patiënten die vroeg in de pandemie ziek werden (geen delta en omikron) en vaak nog ongevaccineerd
- Eerste analyse! Tussenstand
- In korte tijd heel veel onderzoek verschenen; maar niet altijd even goed – matige kwaliteit (ontbreken controlegroepen of hoe klachten werden gemeten – niet geobjectiveerd door artsen) en hele grote verschillen (terminologie maar ook definitie van het klachtenbeeld en wanneer je ervan spreekt na 1, 2 maand etc)

Eenduidige terminologie van belang: Post-Covid Syndroom. Sluit aan bij internationale literatuur – Syndroom staat voor nog niet nader geduide verzameling van klachten. Geen long covid – want geen “long” aandoening en suggereert chronisch karakter en dat is nog niet te zeggen.

Uniformere definitie analoog aan WHO en NICE: grote verscheidenheid aan klachten, wanneer: langer dan 3 maanden na begin van infectie. Klachten die kunnen veranderen en fluctueren. Kan bestaande klachten zijn die blijven of nieuwe klachten. Niet verklaarbaar door andere diagnose.

Klachten die veel voorkomen onder de algemene bevolking; komt het echt door covid? Daarvoor studies met controlegroepen nodig! Uit beperkt aantal met controlegroepen komen de klachten significant vaker voor. – algemene populatie.

Studies wijzen op verminderd functioneren en afname kwaliteit van leven.

Hoe vaak komt het voor? Geen betrouwbare schatting mogelijk. Prevalentie loopt heel erg uiteen in de studies. Verschillen in studieopzet, definitie en patiëntenpopulatie.

Beloop klachtenbeeld beperkt studies met meerdere meetmoment en follow-up die is nu maximaal een jaar; langere follow-up nodig. We kunnen zeggen dat een deel van de mensen perspectief op herstel, hoe groot dat is is niet te zeggen.

Achterliggende mechanismen nog onbekend

Risicofactoren: signaal astma/diabetes/overgewicht – **op long covid of covid?**
Geen consensus op leeftijd, geslacht en virusvariant

Is vaccinatie een beschermende factor? Onduidelijk als je gevaccineerd bent (doorbraak infectie) of je dan bescherming hebt tegen long covid. Literatuur nog onbekend.

Conclusie:

- een deel houdt klachten, een deel perspectief op herstel
- beschikbare literatuur heterogeen
- contouren beginnen af te tekenen in literatuur waardoor implicaties zijn voor zorgbeleid

Aanbevelingen:

- gedegen onderzoek – uniformere definitief – eenduidige terminologie – follow-up
- zorgaanbod gemonitord; wetenschappelijk nog niet genoeg aanbod om te zien wat beste weg is
- breder bekendheid over post-covid op niveau samenleving keuze vaccineren en ook zorgprofessionals goed behandaanbod en perspectief op herstel meegeven